

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z protestu Z. G.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.,

wyraża opinię, że zarzuty protestu nie są zasadne.

[JW]

UZASADNIENIE

W dniu 24 października 2023 r. Z. G. (dalej jako „wnoszący protest”) złożył do Sądu Najwyższego protest wyborczy wnosząc o stwierdzenie nieważności wyborów do Sejmu i Senatu.

W uzasadnieniu wnoszący protest podniósł, że w czasie wyborów w lokalu wyborczym obwodowej komisji wyborczej nr [...] w C., członek komisji – po sprawdzeniu tożsamości głosującego – podał wnoszącemu protest spis wyborców celem złożenia podpisu, mimo że nie wydał mu jeszcze kart do głosowania. Dopiero na wyraźną prośbę wnoszącego protest – już w obecności

Przewodniczącej Komisji i męża zaufania – przygotowano dwie karty do wydania i podano spis wyborców do podpisu. Na pytanie, którą z kart ma potwierdzać podpis, wyborca nie uzyskał odpowiedzi. W kolumnie „uwagi” członek komisji wpisał adnotację, że nie wydano karty do referendum, nie autoryzując tego swoim podpisem. W rezultacie członek komisji miał zdecydować, ile kart wyborca potwierdził swoim podpisem, co ma – w ocenie wnoszącego protest – być bezprawne, jako nieznajdujące oparcia w żadnym przepisie prawa.

Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła pogląd, że protest winien zostać pozostawiony bez dalszego biegu, a w przypadku jego rozpoznania zarzuty powinny zostać uznane za bezzasadne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”), protest przeciwko ważności wyborów może być wniesiony do Sądu Najwyższego z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdz. XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Stosownie do art. 242 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym i wydaje, w formie postanowienia opinię w sprawie protestu. Opinia, powinna zawierać ustalenia co do zasadności zarzutów protestu, a w razie potwierdzenia zasadności zarzutów – ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów kodeksu miało wpływ na wynik wyborów (art. 242 § 2 k.wyb.).

Wnoszący protest w niniejszej sprawie upatrywał podstaw żądania unieważnienia wyborów do Sejmu i Senatu RP w nieprawidłowym sposobie potwierdzania odbioru kart do głosowania, tj. poprzez złożenie jednego podpisu dla wszystkich kart.

Procedura odbioru kart do głosowania w wyborach uregulowana została w art. 52 § 1-4 k.wyb.

Stosownie do art. 52 § 1 i 2 k.wyb. przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości. Po sprawdzeniu tożsamości, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczonych na to rubryce spisu wyborców.

Sposób postępowania przy wydawaniu wyborcom kart do głosowania dodatkowo doprecyzowany został w wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz referendum ogólnokrajowym zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. (dalej: „Wytyczne”), ustalonych przez Państwową Komisję Wyborczą uchwałą Nr 211/2023 z dnia 25 września 2023 r., na podstawie art. 161 § 1 k.wyb. w zw. z art. 5 ust. 5, art. 90 ust. 1 pkt 2 i art. 92 ust. 1 u.r.o.

Stosownie do pkt 49. Wytycznych wyborcy wydaje się po jednej karcie do głosowania w: 1) wyborach do Sejmu; 2) wyborach do Senatu; 3) w referendum. Zgodnie zaś z pkt 50 Wytycznych w przypadku, gdy wyborca podczas odbioru kart do głosowania odmówi przyjęcia jednej albo dwóch z nich, wydający karty członek komisji w rubryce spisu wyborców „Uwagi” czyni właściwą adnotację, tj.: 1) „bez Sejmu”; 2) „bez Senatu”; 3) „bez referendum”; 4) „bez Sejmu i bez referendum”; 5) „bez Senatu i bez referendum”; 6) „bez Sejmu i bez Senatu”.

Cytowane powyżej regulacje prawne – wbrew zarzutom protestu – nie przewidują konieczności potwierdzania odbioru każdej z kart do głosowania odrębnym podpisem. Poczyniona przez członka obwodowej komisji wyborczej – zgodnie z zaleceniami zawartymi w Wytycznych – adnotacją „bez referendum”, nakazuje odczytywać podpis głosującego jako potwierdzający odbiór dwóch pozostałych kart do głosowania (tj. karty do głosowania w wyborach do Sejmu RP oraz w wyborach do Senatu RP). Brak w tych okolicznościach podstaw do stwierdzenia jakiegokolwiek naruszenia przepisów ustawy.

Podkreślić należy, że zagadnienie posługiwania się przez obwodowe komisje wyborcze jednym spisem wyborców dla wszystkich głosowań przeprowadzanych w dniu 15 października 2023 r. było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który rozpoznał skargę na Wytyczne PKW. W uzasadnieniu postanowienia z 6 października 2023 r., I NSW 71/23 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „...Państwowe Komisja Wyborcza nie jest uprawniona do określania innego niż wynikający z rozporządzenia wzoru spisu wyborców, czy też ustalania jakichkolwiek dodatkowych wzorów dokumentów, na podstawie których wyborcy mieliby potwierdzać udział w głosowaniu, czy też potwierdzać odbiór poszczególnych kart do głosowania. Sąd Najwyższy dostrzega również, że cyklicznie przeprowadzane są wybory do więcej niż jednego organu. Wybory do Sejmu i do Senatu RP obejmują dwa głosowania. Wybory do organów jednostek samorządu terytorialnego obejmują w większości gmin w kraju cztery odrębne głosowania: do rady gminy, do rady powiatu, do sejmiku województwa i na wójta gminy (burmistrza, prezydenta miasta). W tych przypadkach wyborca również ma prawo nie brać udziału w wybranym przez siebie głosowaniu lub głosowaniach, a w konsekwencji nie brać wybranej karty lub wybranych kart do głosowania, zaś komisja ma obowiązek odnotowania tego na spisie wyborców. I takie sytuacje zdarzają się w tych wyborach. Nikt nigdy też nie zgłosił organom wyborczym problemu z taką procedurą”.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 242 § 2 k.wyb. i w związku z art. 258 k.wyb., postanowił jak w sentencji.

[ms]

[ał]

